

คุณภาพบัณฑิตหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์

ดร., อาจารย์

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

siriporn5633@yahoo.com

รับบทความ: 21 กรกฎาคม 2563

แก้ไขบทความ: 5 กันยายน 2563

ตอบรับบทความ: 8 กันยายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินคุณภาพของ
ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บังคับบัญชา/นายจ้างของบัณฑิต จำนวน
48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม
คุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ
อุดมศึกษาแห่งชาติ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content
Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น
(Reliability Test) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach
เท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่
ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชา/นายจ้างของบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 75.00) เป็นผู้บริหารระดับกลาง/หัวหน้าฝ่าย (ร้อยละ 72.92) อยู่ในหน่วยงานราชการ (ร้อยละ 54.17) และมีระยะเวลาทำงานกับบัณฑิตมากกว่า 3 เดือน - 6 เดือน (ร้อยละ 60.42)

ผลการประเมินคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.18$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.16$) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.02$) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.65$) และด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 3.61$) ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณลักษณะพิเศษโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) โดยคุณลักษณะพิเศษที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.46$) มีความพร้อมในการทำงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา ($\bar{X} = 4.42$) มีจิตอาสา ($\bar{X} = 4.33$) และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: คุณภาพบัณฑิต, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ, สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต

The Quality of Graduates in Social Work Curriculum According to Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF: HEd)

Siriporn Kaukulnurak

Ph.D., Lecturer

Faculty of Social Work and Social Welfare,

Huachiew Chalermprakiet University

siriporn5633@yahoo.com

Received: July 21, 2020

Revised: September 5, 2020

Accepted: September 8, 2020

Abstract

The purpose of this research was to explore the quality of graduates in Social Work curriculum according to Thai qualifications framework for higher education. The samples were 48 supervisors/employers of graduates who attend the B.E. 2561 (2018) graduation ceremony. The instruments used were questionnaires. The content validity was evaluated by 3 experts, and the reliability was 0.85. The data obtained was then analyzed by computing frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results showed that most of supervisors/employers are female (75.00 %), middle manager/head of department (72.92 %), government agency

(54.17) and more than 3 – 6 months for work with the graduate (60.42 %).

The assessment of graduate quality under the Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF: Hed) on all 6 sub-aspects were at a high level ($\bar{X} = 3.95$). Considering scores of particular dimensions, it was found that the aspect of morality and ethics ($\bar{X} = 4.18$) had the highest mean score. The mean scores of other aspects were as follows: interpersonal relationship skills and responsibility ($\bar{X} = 4.16$), professional skills ($\bar{X} = 4.09$), knowledge ($\bar{X} = 4.02$), mathematical analytical thinking, communication and information technology skills ($\bar{X} = 3.65$) and intellectual skills ($\bar{X} = 3.61$). The average score of the special characteristics of social work graduated was at a high level ($\bar{X} = 4.19$). The major characteristics in highest level were able to work with others ($\bar{X} = 4.46$), ready to start working ($\bar{X} = 4.42$), volunteer mind ($\bar{X} = 4.33$), and have social responsibility ($\bar{X} = 4.21$).

Keywords: Quality of graduates, Thai qualifications framework for Higher Education (TQF: HEd), Graduates in social work Curriculum

บทนำ

การจัดการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการสร้างเสริมต้นทุนทางปัญญาให้กับผู้เรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบอาชีพเมื่อเข้าสู่วัยทำงาน รวมทั้งสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. ก)

ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HEd) ในการประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษา ครั้งที่ 11/2558 เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2558 มีมติจัดทำประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 โดยให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการจัดทำระบบเก็บข้อมูลรายละเอียดตามแนวทางของ มคอ. 3-7 ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถาบันได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของการจัดทำ มคอ. 3-7 และให้แต่ละหลักสูตรมีอิสระในการกำหนดตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิที่ใช้ในการติดตาม ประเมิน และรายงานคุณภาพของหลักสูตรประจำปีของแต่ละหลักสูตร ตามบริบทและวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิต ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบหรืออนุมัติจากสภาสถาบันอุดมศึกษา และสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, น. 1)

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิตมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 นับเป็นสถาบันการศึกษาแห่งที่ 2 ของประเทศไทยที่เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรสามารถปฏิบัติงานให้ผู้ใช้บริการมีการพัฒนาและมีความพึงพอใจ รวมทั้งทำงานร่วมกับสาขาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และ

สวัสดิการสังคม, 2555, น. 7) นักสังคมสงเคราะห์ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีทางสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในระดับปฏิบัติการทั่วไป ที่มีทั้งองค์ความรู้ ทักษะ และค่านิยมจริยธรรมในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ (School of Social Work, University of British Columbia, 2020) นอกจากนี้การจัดการศึกษาและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ทั่วโลกมีแนวโน้มจะได้รับการควบคุมโดยกฎหมายมากขึ้น โดยต้องมีความรับผิดชอบและเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบประสิทธิภาพการให้บริการในงานสังคมสงเคราะห์ (Alpaslan, 2019, น. 243) ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด

ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต ปีการศึกษา 2561 เป็นผู้ที่ผ่านมาการจัดกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) ซึ่งกำหนดกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะทางปัญญา (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติในทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

จากผลการศึกษาเพื่อติดตามภาวะการมีงานทำของบัณฑิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคมที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2560 ที่ผ่านมา พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีงานทำ (ร้อยละ 80.30) ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยด้านที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ส่วนด้านที่ได้รับการประเมินต่ำสุดคือ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์, 2562, น. 91-93)

การติดตามประเมินผลคุณภาพของบัณฑิตมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ได้ข้อมูลสะท้อนถึงผลผลิตของหลักสูตรโดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ใช้บัณฑิตหรือหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึง

คุณภาพของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิตที่กำหนดไว้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560, น. 20-21) ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาดูตามประเมินผลคุณภาพบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2561 ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การผลิตบัณฑิตให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยทำการศึกษาคูณภาพของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ และคุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต

2) ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บังคับบัญชา/นายจ้างของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 66 คน

นิยามศัพท์

บัณฑิต หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในปีการศึกษา 2561

คุณภาพบัณฑิต หมายถึง สิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา

หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต ซึ่งวัดได้จากการประเมินของผู้ใช้บัณฑิต ที่มีต่อคุณภาพและผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หมายถึง คุณภาพบัณฑิต ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) 2) ด้านความรู้ (Knowledge) 3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ (Professional Practice Skills)

ผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง ผู้ที่เป็นนายจ้าง หัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชาของ บัณฑิต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้ได้ข้อมูล จากตัวอย่างประชากรที่ศึกษาคือ ผู้ใช้บัณฑิต โดยถือว่าเป็นตัวแทนของประชากร ทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิตที่เป็นนายจ้าง หัวหน้างานหรือ ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 66 คน โดยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ตอบแบบสอบถามฝากบัณฑิตนำไปให้นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชาในวันมาซ้อมรับ ปริญญา และส่งกลับคืนทางไปรษณีย์

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา/นายจ้างของบัณฑิตที่สมัครใจและยินดี ให้ข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 72.72

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย เนื้อหา 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่งงาน ประเภทหน่วยงาน และระยะเวลาในการร่วมงานกับบัณฑิต

ตอนที่ 2 การประเมินคุณภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน คือ (1) ด้านคุณธรรม (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะทางปัญญา (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ และ (7) คุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต จำนวน 33 ข้อ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามรูปแบบของ Likert's scale มีค่าคะแนน 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) ตามลำดับ

วิธีการแปรผลประเมินระดับคุณภาพ ใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) จากการคำนวณอันตรภาคชั้น โดยใช้สูตร

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \\ &\quad \text{จำนวนระดับ} \\ &= (5 - 1) / 5 \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์ช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย

1. ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่

1.1 คุณลักษณะที่ท่านคิดว่าเป็นจุดเด่น/จุดแข็งของบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม (ตอบเพียง 1 ด้านเท่านั้น)

1.2 คุณลักษณะที่ท่านคิดว่าเป็นจุดที่ควรปรับปรุงของบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม (ตอบเพียง 1 ด้านเท่านั้น)

2. ข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ ได้แก่

2.1 อธิบายคุณลักษณะที่เป็นจุดเด่น/จุดแข็งของบัณฑิต

2.2 อธิบายคุณลักษณะที่เป็นจุดอ่อน/ข้อควรปรับปรุงของบัณฑิต

2.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อการปฏิบัติงานใน
หน่วยงานของท่าน

2.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและ
สังคมสงเคราะห์ 3 ท่านตรวจสอบความตรงด้านโครงสร้างเนื้อหา (Content
Validity) และทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability Test) ของแบบสอบถาม โดย
นำไปทดลองใช้กับตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ
หน่วยงานที่รับผู้สำเร็จการศึกษารุ่นก่อนเข้าทำงานและหน่วยงานที่รับนักศึกษา
ชั้นปีสุดท้ายฝึกปฏิบัติงาน จำนวน 30 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ
ครอนบาค (Cronbach's alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ
0.85

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์
(IBM SPSS Statistics 22) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บังคับบัญชา/นายจ้างจำนวน 48 คน ส่วนใหญ่เป็น
เพศหญิง (ร้อยละ 75.00) ตำแหน่งงานเป็นผู้บริหารระดับกลาง/หัวหน้าฝ่าย
(ร้อยละ 72.92) ทำงานในหน่วยงานราชการ (ร้อยละ 54.17) และมีระยะเวลา

ในการร่วมงานกับบัณฑิตมากกว่า 3 เดือน – 6 เดือน (ร้อยละ 60.42) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะทั่วไปของผู้บังคับบัญชา/นายจ้าง

ลักษณะทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	12	25.00
หญิง	36	75.00
รวม	48	100.00
ตำแหน่งงาน		
ผู้บริหารระดับสูง/เจ้าของกิจการ/ ผู้อำนวยการ	5	10.42
ผู้บริหารระดับกลาง/หัวหน้าฝ่าย	35	72.92
ผู้บริหารระดับต้น/หัวหน้างาน	8	16.67
รวม	48	100.00
ประเภทหน่วยงาน		
ราชการ	26	54.17
บริษัทเอกชน	20	41.67
องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)	2	4.17
รวม	48	100.00
ระยะเวลาในการร่วมงานกับบัณฑิต		
น้อยกว่า 3 เดือน	3	6.25
มากกว่า 3 เดือน – 6 เดือน	11	22.92
มากกว่า 6 เดือน – 9 เดือน	29	60.42
มากกว่า 9 เดือน	5	10.42
รวม	48	100.00

ตอนที่ 2 คุณภาพบัณฑิต

2.1 คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.16$) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.65$) และด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 3.61$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ
อุดมศึกษาแห่งชาติ

คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.18	0.45	มาก
2. ด้านความรู้	4.02	0.72	มาก
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.61	0.44	มาก
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ	4.16	0.61	มาก
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	3.65	0.76	มาก
6. ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	4.09	0.61	มาก
รวม	3.95	0.47	มาก

เมื่อพิจารณาคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ เป็นรายด้าน พบว่า (ตารางที่ 3)

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณภาพบัณฑิตด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) โดยมีคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ คือ (1) มีความเข้าใจผู้อื่นด้วยการเคารพคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ($\bar{X} = 4.42$) (2) มีคุณธรรม 6 ประการ ได้แก่ ขยัน อดทน ประหยัด เมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู ($\bar{X} = 4.31$) (3) แสดงออกถึงความมีวินัย และความรับผิดชอบ เสียสละ และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ($\bar{X} = 4.23$) และ (4) เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรและสังคม ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ แสดงออกถึงจิตสำนึกและตระหนักในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.19$) และดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.73$)

2) ด้านความรู้

ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณภาพบัณฑิตด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) โดยมีคุณลักษณะเรียงตามค่าเฉลี่ยได้ ดังนี้ ตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในวิชาชีพสังคม สงเคราะห์ ($\bar{X} = 4.15$) นำความรู้ที่เรียนมาใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.04$) มีความรู้ หลักการและทฤษฎีในสาขาวิชาที่เรียนมา ($\bar{X} = 4.00$) และรู้และเข้าใจเกี่ยวกับ ความก้าวหน้าในความรู้เฉพาะด้านในสาขา/งานวิจัยที่ใช้ในการแก้ปัญหาต่อยอด องค์ความรู้ ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

3) ด้านทักษะทางปัญญา

ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณภาพบัณฑิตด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) โดยคุณลักษณะที่อยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรก คือ สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ ประเมินข้อมูลจากหลักฐานที่เชื่อถือได้แล้วนำข้อสรุปมาใช้ ($\bar{X} = 3.73$) สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจในบริบททางวิชาการและวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์และหาแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.67$) และสามารถศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อนและเสนอแนวทางแก้ไขที่สร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.67$) ส่วนคุณลักษณะที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง คือ สามารถ

ประยุกต์ใช้และบูรณาการความรู้ในสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ กับความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ($\bar{X} = 3.40$)

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณภาพบัณฑิตด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) โดยคุณลักษณะที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ สามารถปรับตัวเข้าทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำและสมาชิกกลุ่ม ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม ($\bar{X} = 4.15$) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.06$) และสามารถวางแผนและรับผิดชอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและพัฒนาตนเองและวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณภาพบัณฑิตด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) โดยคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ สามารถสรุปประเด็นและสื่อสารทั้งการพูดและการเขียนและเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 3.77$) มีวิจารณญาณในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมายและนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.77$) และสามารถระบุและใช้เทคนิคทางสถิติในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนวทางแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 2.73$)

6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ

ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณภาพบัณฑิตด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) โดยมีคุณลักษณะเรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ มีความ

สามารถในการปฏิบัติทักษะวิชาชีพสังคมสงเคราะห์อย่างบูรณาการ โดยประยุกต์ใช้ความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ($\bar{X} = 4.08$) และมีความสามารถในการปฏิบัติทักษะทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ในการประเมินวินิจฉัย ป้องกัน แก้ไข ฟื้นฟูและพัฒนาผู้ใช้บริการตามมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของนักสังคมสงเคราะห์ ($\bar{X} = 4.10$)

**ตารางที่ 3 คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
จำแนกเป็นรายด้าน**

คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.18	0.45	มาก
1. แสดงออกถึงจิตสำนึกและตระหนัก ในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.19	0.39	มาก
2. มีคุณธรรม 6 ประการ ได้แก่ ขยัน อดทน ประหยัด เมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู	4.31	0.47	มากที่สุด
3. แสดงออกถึงความมีวินัย และความรับผิดชอบ เสียสละ และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	4.23	0.59	มากที่สุด
4. เคารพกฎ ระเบียบและข้อบังคับ ต่างๆ ขององค์กรและสังคม	4.23	0.59	มากที่สุด
5. มีความเข้าใจผู้อื่นด้วยการเคารพ คุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์	4.42	0.50	มากที่สุด
6. ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	3.73	0.63	มาก

ตารางที่ 3 คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
จำแนกเป็นรายด้าน (ต่อ)

คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2. ด้านความรู้	4.02	0.72	มาก
1. มีความรู้หลักการ และทฤษฎี ในสาขาวิชาที่เรียนมา	4.00	0.80	มาก
2. นำความรู้ที่เรียนมาใช้ในการ ปฏิบัติงาน	4.04	0.80	มาก
3. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้า ในความรู้เฉพาะด้านในสาขา/ งานวิจัยที่ใช้ในการแก้ปัญหา/ ต่อยอดองค์ความรู้	3.87	0.89	มาก
4. รู้และตระหนักในธรรมเนียม ปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์	4.15	0.74	มาก
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.61	0.44	มาก
1. สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ ประเมินข้อมูลจาก หลักฐานที่เชื่อถือได้ แล้วนำข้อมูล สรุปมาใช้	3.73	0.45	มาก
2. สามารถศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ที่ซับซ้อน และเสนอแนวทางแก้ไข ที่สร้างสรรค์	3.67	0.48	มาก

ตารางที่ 3 คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
จำแนกเป็นรายด้าน (ต่อ)

คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3. สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจ ในบริบททางวิชาการและวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์ และหาแนวทางใหม่ ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	3.67	0.48	มาก
4. สามารถประยุกต์ใช้และบูรณาการ ความรู้ในสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ กับความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องใน การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และ บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	3.40	0.87	ปานกลาง
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ	4.16	0.61	มาก
1. สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหา กลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ทั้งในฐานะ ผู้นำและผู้ตาม	4.15	0.58	มาก
2. สามารถปรับตัวเข้าทำงานร่วมกับ ผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำและสมาชิกกลุ่ม	4.40	0.76	มากที่สุด
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการ คิดวิเคราะห์	4.06	0.76	มาก
4. สามารถวางแผนและรับผิดชอบ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและพัฒนา ตนเองและวิชาชีพสงเคราะห์	4.02	0.70	มาก

ตารางที่ 3 คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
จำแนกเป็นรายด้าน (ต่อ)

คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	3.65	0.76	มาก
1.สามารถระบุและใช้เทคนิคทางสถิติ ในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนวทาง แก้ปัญหา	3.75	1.02	มาก
2. สามารถสรุปประเด็นและสื่อสาร ทั้งการพูดและการเขียนและเลือกใช้ รูปแบบการนำเสนอได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม	3.77	1.34	มาก
3. มีวิจารณ์ญาณในการใช้เทคนิค สารสนเทศในการรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมายและนำ ข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ	3.77	1.09	มาก
4. สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	0.70	มากที่สุด
5. สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่าง เหมาะสม	2.73	0.92	ปานกลาง
6. ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	4.09	0.61	มาก
1. มีความสามารถในการปฏิบัติทักษะ ทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ในการ ประเมินวินิจฉัย ป้องกัน แก้ไข ฟื้นฟู	4.10	0.72	มาก

ตารางที่ 3 คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
จำแนกเป็นรายด้าน (ต่อ)

คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
และพัฒนาผู้ใช้บริการตามมาตรฐาน การปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการ ของนักสังคมสงเคราะห์			
2. มีความสามารถในการปฏิบัติทักษะ วิชาชีพสังคมสงเคราะห์อย่าง บูรณาการ โดยประยุกต์ใช้ความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	4.08	0.61	มาก

2.2 คุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาคุณลักษณะย่อย พบว่า คุณลักษณะที่ผู้ใช้บัณฑิตประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน คือ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.46$) มีความพร้อมในการทำงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา ($\bar{X} = 4.42$) มีจิตอาสา ($\bar{X} = 4.33$) และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนคุณลักษณะที่ผู้ใช้บัณฑิตประเมินอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.15$) ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ($\bar{X} = 4.00$) เป็นผู้ที่มีความรู้และมีทักษะในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ระดับปฏิบัติการกับกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.98$) และสามารถคุ้มครองสิทธิสวัสดิการของกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

คุณลักษณะพิเศษของบัณฑิต	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. เป็นผู้ที่มีความรู้ และมีทักษะในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ระดับปฏิบัติการกับกลุ่มเป้าหมาย	3.98	0.64	มาก
2. สามารถคุ้มครองสิทธิสวัสดิการของกลุ่มเป้าหมาย	3.96	0.74	มาก
3. มีความรับผิดชอบต่อสังคม	4.21	0.62	มากที่สุด
4. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.46	0.65	มากที่สุด
5. มีจิตอาสา	4.33	0.48	มากที่สุด
6. มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	4.15	0.68	มาก
7. มีความพร้อมในการทำงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา	4.42	0.50	มากที่สุด
8. ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	4.00	0.62	มาก
รวม	4.19	0.49	มาก

อภิปรายผล

ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.16$) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ตามลำดับ ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ นัคลาจารย์ (2556, น. 38-39) พบว่า ผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เด่นชัดคือ การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเป็นมิตรต่อผู้ร่วมงาน และศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์ (2558, น. 68-69; 2562, น. 74) พบว่า ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ

ด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมี
ปณิธานที่จะผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยเน้น
ให้ความสำคัญกับคุณธรรม 6 ประการ (ขยัน อดทน ประหยัด เมตตา ซื่อสัตย์
กตัญญู) และดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
และสวัสดิการสังคม, 2555, น. 5) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงสอดแทรกเนื้อหาด้าน
คุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักศึกษาทั้งในรายวิชาภาคทฤษฎี และการฝึกภาค
ปฏิบัติในหน่วยงาน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการยึดหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ
สังคมสงเคราะห์

คุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต
ที่ผู้ใช้บัณฑิตประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน คือ สามารถทำงานร่วมกับ
ผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.46$) มีความพร้อมในการทำงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา
($\bar{X} = 4.42$) มีจิตอาสา ($\bar{X} = 4.33$) และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 4.21$)
เป็นผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอน การปลูกฝังให้เป็นผู้มีจิตอาสาใน
กิจกรรมต่าง ๆ การฝึกภาคปฏิบัติทั้ง 3 ครั้งในหน่วยงานด้านสวัสดิการสังคม
และสังคมสงเคราะห์ คือ การฝึกภาคปฏิบัติ 1 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2
การฝึกภาคปฏิบัติ 2 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และการฝึกภาคปฏิบัติ 3
สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 รวมทั้งกิจกรรมจิตอาสาในระหว่างที่ศึกษาในทุกชั้นปี
ทำให้นักศึกษามีประสบการณ์การทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในกลุ่มเพื่อนและใน
หน่วยงานที่ฝึกภาคปฏิบัติ จากกระบวนการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาของ
หลักสูตรดังที่กล่าวมา จึงทำให้นักศึกษาเมื่อจบการศึกษามีความพร้อมในการทำงาน
ได้ทันที มีจิตอาสา มีความรับผิดชอบ และสามารถปรับตัวเข้ากับหน่วยงานและ
ผู้ร่วมงานได้ดี

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาด้านที่ได้รับการประเมินต่ำสุดสองลำดับ คือ ด้าน
ทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 3.61$) พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดและได้รับประเมิน
อยู่ในระดับปานกลาง คือ สามารถประยุกต์ใช้ และบูรณาการความรู้ในสาขา
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์กับความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานอย่างมี
ประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป
($\bar{X} = 3.40$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบัณฑิตยังมีพื้นฐานองค์ความรู้ในศาสตร์สังคม

สงเคราะห์ไม่เพียงพอ ดังผลการวิจัยที่พบว่าบัณฑิตสังคมสงเคราะห์ประเมินตนเองว่ามีจุดอ่อนที่ควรปรับปรุง คือ ความรู้และทฤษฎีทางสังคมสงเคราะห์ (ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์, 2563, น. 72) จึงทำให้บัณฑิตยังไม่สามารถประยุกต์และบูรณาการความรู้ในสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์กับความรู้ในศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานดังกล่าว และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.65$) พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดและได้รับประเมินอยู่ในระดับปานกลาง คือ สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 2.73$) สอดคล้องกับผลการวิจัยคุณลักษณะบัณฑิตของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (วิมานพร รูปใหญ่, 2555, น. 46-47) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2556, น. 5-8) วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ (ประภาพรพรณ เปลี่ยนแก้ว และเนาวนิจ พึ่งจันทร์เดช, 2559, น. 140) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (ทรงศิริ วิชิรานนท์, อรุณี อรุณเรือง และเจนดา แก้วลาย, 2559, น. 31) และคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์, 2558, น. 78; 2562, น. 93) ที่พบว่า ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างมีความพึงพอใจด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น เช่นเดียวกับผลการสำรวจความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการ พบว่า แรงงานไทยยังมีทักษะต่ำกว่าความคาดหวังของผู้ประกอบการ ทั้งทักษะด้านภาษาต่างประเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์และการคำนวณ ทักษะการสื่อสาร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 68) ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะสำคัญของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนโดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 16) จากผลการศึกษาครั้งนี้ทางหลักสูตรควรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษและทฤษฎีทางสังคมสงเคราะห์ที่เข้มข้นมากขึ้นให้กับนักศึกษา ควรเน้นให้นักศึกษานำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติในหน่วยงานภายใต้สถานการณ์บริบทต่าง ๆ รวมทั้งมีการนำมาถอดบทเรียนเพื่อฝึกฝนให้นักศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ดังผลการวิจัยของ Wilson and Kelly (2010, น. 24-47) พบว่า การบูรณาการความรู้เชิงวิชาการกับการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพจึงจะทำให้ นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงตามบริบทของสถานการณ์นั้น ๆ

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและผู้ใช้บัณฑิตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ทางหลักสูตรฯ ควรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศให้กับนักศึกษา

2) จากผลการวิจัยที่ใช้บัณฑิตประเมินอยู่ในระดับปานกลาง คือ สามารถประยุกต์ใช้และบูรณาการความรู้ในสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์กับความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ทางหลักสูตรควรเน้นองค์ความรู้ทฤษฎีทางสังคมสงเคราะห์ที่เข้มข้นมากขึ้นให้กับนักศึกษา และกระตุ้นส่งเสริมให้นักศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัติงานร่วมกับสหวิชาชีพในหน่วยงาน โดยมีการนำมาถอดบทเรียนเพื่อฝึกฝนให้นักศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ใน

สถานการณ์และบริบทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียวภายหลังบัณฑิตสำเร็จการศึกษาไปแล้ว 1 ปี ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงประเมินพัฒนาการคุณลักษณะตามกรอบ TQF ของนักศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 3-4 และภายหลังสำเร็จการศึกษา โดยทำการวิจัยแบบติดตามระยะยาว (Longitudinal Research) เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

- คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม. (2555). *หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555)*. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ทรงศิริ วิจิรานนท์, อรุณี อรุณเรือง, และเจนตา แก้วลาย. (2559). *คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามทัศนะผู้ใช้บัณฑิต ศึกษาเฉพาะกรณี บัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563 จาก http://repository.rmutr.ac.th/bitstream/handle/123456789/811/rmutrconth_164.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- ประภาพรณ เป็ลียนแก้ว, และเนาวนิจ พึ่งจันทร์เดช. (2559). ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 8(1), 136-144.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2556). *รายงานการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2556*. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิมานพร รูปใหญ่. (2555). การศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์. (2558). การศึกษาภาวะการมีงานทำของบัณฑิตและความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม ปีการศึกษา 2558. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์. (2562). คุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม ปีการศึกษา 2561. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์. (2563). คุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม ปีการศึกษา 2562. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

สมศักดิ์ นัคลาจารย์. (2556). การศึกษาภาวะการมีงานทำของบัณฑิตและความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2555. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษารายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). เรื่อง ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ที่ ศธ.0506(1)/ว1639 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2558. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Alpaslan, N. (2019). Promoting social work graduates' employment through the social work curriculum: employers' perspectives on the employability of UNISA's newly qualified social workers. *Social Work/Maatskaplike Werk, 55*(3), 341-358.
- School of Social Work, University of British Columbia. (2020). *The Profession of Social Work*. Retrieved April 6, 2020, from <https://socialwork.ubc.ca/prospective-students/about-the-profession-of-social-work/>
- Wilson, G., & Kelly, B. (2010). Evaluating the Effectiveness of Social Work Education: Preparing Students for Practice Learning. *British Journal of Social Work, 40*(8), 2431-2449.